

(postmoderna & ekofenomenologie)

Bohužel jsem měl opět reflexi dokončenou dříve, než byly nastoleny otázky. Pokusím se na ně odpovědět na konci hotového textu. Doufám, že to nijak nevadí.

Stevel Vogel v kapitole Proč „Příroda“ nemá místo v environmentální filozofii především řeší tezi Billa McKibbena, který tvrdí, že příroda již neexistuje. Člověk ji totiž pozměnil do takové míry, že na celém světě nelze najít jediné místo, kde by byla příroda v původní stavu. Vogel se poté zabývá člověkem a jeho vztahem k přírodě. Řeší, zda člověk do přírody patří či je z ní oddělen a snaží se tyto domněnky pojmenovávat. Klade také otázku, které produkty člověka lze považovat za přirozené a které nikoli, jelikož i zde není přesná hranice. Tu nakonec nejistě hledá zejména v produktech lidského těla a produktech myslí, kterou na závěr vyčleňuje z přírody jako jedinečný dar člověka, přičemž způsobem mu vlastním upozorňuje na možné problematické aspekty této teorie.

Jelikož Vogel v dichotomii produktů lidského těla a jeho myslí prakticky mluví o člověku, který prošel jistou kulturou, která mu zároveň dala návod jak svou mysl používat, zajímalo by mne, zda zohlednil i kulturní znaky mimolidských bytostí, které paralelně k našemu působení ve světě mají soubor zkušeností, které předávají na potomky. Jelikož člověk sám byl kdysi na stejné úrovni jiných zvířat, bylo by dobré uvažovat, zda tedy i tato zvířata mají potenciál s námi někdy sdílet tyto přírodní a umělé produkty své existence – vlastně je tu tedy další důvod ke zpochybnění, co je přirozené a co není. Bohužel, ve skutečném světě, respektive na naší planetě Zemi, toto asi nikdy nezjistíme, protože zároveň se zmiňovaným pozměňováním přírody (částečně) nenávratně ničíme kultury mimolidských tvorů.

Myslím, že celková revize jazyka jakožto myšlenkového aparátu je žádoucí. Nesporný fakt, že jsme zachyceni v systému uvažování skrze jazyk, kterým hovoříme a myslíme, dokazují genderové snahy, které poukazují k termínům jako „zženštilý“, „vzmužit se“ apod. Termín příroda sám o sobě odkazuje k především k termínům jako přirozený, přirozenost. Což tedy znamená nekulturní danosti, kdežto příroda jako taková je termín složitější, odpovídající soudobému rozpoložení všech ostatních proměnných v celku. Příroda jako obecný termín možní nemusí zaniknout, alespoň ne ihned. Měli by však být přesnější popisy

skutečností, které nám dovolí uvažovat co možná nejpřesněji o faktických skutečnostech. Jedině tak budeme moci přemýšlet co možná nejsprávnější způsobem bez předsudků a nepřesností.

Koncepty přírody se více podobají než liší téměř v každé velké ideologii. Ve společenských ideologiích příroda vždy slouží jako produkt pro obhospodařování člověkem. Nesporně je tato tradice zakotvena v křesťanském Genesis, kdy člověk dostal bohem přírodu k jeho správě. Pro současnou středoproudou ekonomiku nemá příroda hodnotu, dokud nemá ekonomický potenciál.

David Abram mluví poeticky o neviditelném světě, který je nám upřen kvůli nepoznatelnosti všech aspektů věcí skrze náš zrak. Konkrétně těmito aspekty jsou odvrácená strana věcí, vnitřek věcí a prostředí mezi nimi. Vychází přitom z nevyřčeného předpokladu, že nejlepším orgánem k poznání reality je zrak a zároveň se příliš nevěnuje faktické přesnosti tohoto lidského orgánu. Mluví tak o různých částích reality, která jsou sekundárními projevy prokazatelné, zraku však upřené. Tímto navazuje na netechnické civilizace, které tyto zrakově nepostřehnutelné jevy nazývaly nadpřirozenými energiemi. Západní člověk však existenci těchto energií popírá jakožto nepřipustnost nadpřirozených jevů, sám se však ze skutečného světa vyčleňuje, aby mohl lépe popsat ten, ve kterém žije. Toto vytržení lidské podstaty (nikoli jejího těla) ze skutečného světa Abram kritizuje a žádá návrat člověka zpět na zem s následným respektem k neviditelným aspektům světa.

Základní myšlenky autora jsou mi sympatické. Posazení člověka do reality, ve které se nachází, mi přijde jako akutní potřeba. Zajímavé by bylo porovnat, zda toto vytržení nenastalo ve chvíli, kdy netechnické civilizace přemístily duchy krajiny z jejich místa v přírodě do jiné dimenze, přinejmenším na nebesa.

Jeden z důvodů, proč je dobré upozornit na skryté strany věcí, je podle mne ten, že když pozorujeme nějakou věc, máme zdání, že vidíme celistvou podobu tohoto objektu. Abram však vytahuje hned tři strany, které nejsme schopni najednou postihnout. Ubírá nám tím zdánlivě na jistotě, vzápětí nám ji však dodává tak, že pokud si tyto strany neuvědomujeme, žádnou jistotu jsme nikdy neměli.